

Finansdepartementet

Diarienummer Fi2024/00894

fi.remissvar@regeringskansliet.se

**Remissvar från Mälardalens universitet
En ny organisation för förvaltning av EU-medel,
SOU2024:22**

Mälardalens universitets synpunkter på utredningens förslag

I utredningen En ändamålsenlig och effektiv hantering av EU-medel rapporteras slutsatser och förslag i En ny organisation för förvaltning av EU-medel.

Uppdraget innefattade att bedöma den samlade organisationens ändamålsenlighet och effektivitet samt lämna förslag till en organisatorisk struktur och ansvarsfördelning för en mer ändamålsenlig, effektiv och rättssäker förvaltning av EU-medel.

MDU:s synpunkter fokuserar på hantering av europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden+ (ESF+). Synpunkterna är främst utifrån MDU:s roll som utförare av och deltagare i projekt inom fonderna samt i en roll där MDU samverkar med andra aktörer som delfinansieras av satsningar inom fonderna.

Förslag: s 22, s 198 samt s 297: Utredningen föreslår att ansvaret för hanteringen av Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+ och Fonden för en rättvis omställning samlas hos Tillväxtverket.

Mälardalens universitets synpunkt på förslaget:

MDU ställer sig bakom förslaget att samla förvaltningen av ERUF, ESF+ och FRO till en myndighet, Tillväxtverket. Det ger möjligheter till förenkling, men också gemensam struktur och process och hantering samt kapacitet att bygga bra enkla system för stödmottagaren som ger en mer kvalitetssäker styrning och hantering. Det ger också möjligheter att samla insatser mot ett område, t ex omställning i olika sektorer eller för att möta förändringar i samhället, där de olika fondernas ändamål kompletterar varandra. Det innebär synergier som gör att ändamålen och intentionerna med programmen nås med ökad effektivitet och rättssäkerhet.

Vi har identifierat följande risker med förslaget:

Den nyligen presenterade utredningen "Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation (SOU 2023:59)" överlappar och föreslår nya ansvarsområden för Tillväxtverket i relation till denna utredning och samordning behöver göras av dessa två utredningsförslag. En annan aspekt är att Tillväxtverket i den senaste budgetpropositionen får en minskad budget under de kommande tre åren. Ska samtliga program samlas under Tillväxtverket kräver detta istället utökade resurser samt en utredning av myndighetens

förmåga och organisering för att hantera det ökade uppdraget som samlande myndighet.

En samordning av programmen kräver en förbättrad analys av vilka effekter olika projekt skapar och hur de knyter an till de mål som programmen har. En portföljstyrning behöver skapas så att programmens olika mål uppnås. Om det samlas inom en myndighet är det viktigt att behålla en förståelse och kompetens för båda de olika fondernas ändamål och arbetssätt och de olika sammanhang, aktörer, geografiska områden, branscher och sektorer som adresseras i projekt. Ett tydligt breddat uppdrag behövs för den ansvariga myndigheten med kompetensuppbyggnad samt förändring av regelverk för att stödja åtgärder inom arbetsmarknads – social och utbildningspolitiken.

MDU uppfattar det som oroväckande och en risk vid förändringen att utredningen saknar en analys av rollfördelningen i mobiliseringsarbetet, vilket utgör huvuddelen av arbetet med att implementera Eruf och ESF+. Denna mobilisering är en förutsättning för genomförandet och för att skapa starka innovations-, tillväxt- och kompetensinsatser. Därför förespråkar MDU en tydlig organisering och kompetensuppbyggnad, som tar hänsyn till just de kontexter – geografiskt såväl om sektoriellt - där programmen ska verka.

Det är också viktigt att det samordnade systemet inte blir för stort och komplicerat. Ett väl utvecklat IT-system för hanteringen är ett krav för att detta ska vara smidigt samt att förutsättningarna för stödmottagaren alltid beaktas. Även om förvaltningskostnaderna för styrningen minskas kan kostnaderna öka för projekten om de istället utförs av stödmottagaren.

Förslag, s 23: Utredningen gör bedömningen att antalet regionala program med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden bör minska under kommande programperiod.

Mälardalens universitets synpunkt på förslaget:

Vi tolkar förslaget som att det inte ska vara program på regional nivå, utan mer nationella program med en avsatt pott pengar för varje region för att delta i respektive nationellt program. Det finns fördelar med detta då många regionala program är lika varandra och det är bra med en nationell samordning för att effektivisera och skapa synergier, det finns samtidigt betydande risker, vilket gör att MDU inte förordar detta förslag i sin nuvarande utformning.

Vi har identifierat följande risker med förslaget:

Det kräver en hög grad av avvägningar så att inte programmen blir för allmänna och så att de specifika regionala förutsättningarna för utveckling beaktas och förvaltas. Det regionala inflytandet i förslaget skulle behöva stärkas för att vara ändamålsenligt, sammanhållet och bidra till involvering av lärosätena och aktörer i olika regioner och uppbyggnaden av starka noder för utveckling.

För MDU:s huvuduppdrag inom forskning och utbildning innebär fonderna viktiga instrument för att skapa förutsättningar dels för samarbeten med näringslivet och samhällets aktörer, dels för att sprida och vidareutveckla forskningen så den leder till tillväxt och konkurrenskraft i företag. Vidare finns idag ett stort behov av kompetensutveckling och -omställning i samhället, där ESF+ kan vara ett verktyg för att dels komplettera lärosätesbaserade utbildningar dels för att stötta en snabbare omställning i former och innehåll av utbildningar.

Förslag: s 352: Utredningen föreslår att dagens regionala strukturfondspartnerskap ersätts av ett system med regionala referensgrupper som tillsammans med förvaltande myndighet ska svara för det strategiska arbetet med att ta fram utlysningssplaner och utlysningstexter.

Mälardalens universitets synpunkt på förslaget:

En reform av det nuvarande partnerskapet är välbehövligt och ett större ansvarstagande från politiskt håll för den regionala utvecklingen är viktig efter skapandet av regionerna. Sammantaget stödjer MDU dock inte förslaget då det saknar en fördjupad analys av effekterna av det regionala inflytandet .

Vi har identifierat följande risker med förslaget:

Syftet med förslaget är att stärka inflytandet från demokratiskt tillsatta personer och aktörer från olika intressen i en region genom ökat inflytande över hur utlysningarna ska utformas. Förslaget skulle inte skapa förutsättningarna för detta eftersom det finns risk att själva besluten sker på Tillväxtverkets villkor då handläggare kommer att ha ett stort inflytande över processen och den demokratiska förankringen i besluten blir därigenom svagare. Att ta bort beslutsrätten från demokratiskt framröstade personer är fel väg att gå.

MDU efterlyser en fördjupad analys av strukturfondspartnerskapets förändrade roll och uppdrag som grund för förslaget för att inte skapa svårigheter i regional anpassningsförmåga, mindre engagemang på regional och lokal nivå inklusive en

vilja att saminvestera i satsningar. I denna organisering är lärosätenas roll viktig både som genomförare och med sin samlade kompetens varför det bör vägas in. Det skulle också innebära en förlust av den värdefulla regionala kunskap, kompetens och tillit för saminvesteringar i satsningar som finns inom partnerskapet och regionalt utvecklingsansvariga. Därför bör istället den kommande organiseringen för programmen utgå från existerande strukturfondspartnerskap – i vilken även lärosäten ingår - och regionalt utvecklingsansvariga. Här finns en lång vilja och förmåga att arbeta strategiskt och ta ledarskap, genom hela programgenomförandet från programmering, mobilisering, och urval av projekt.